

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА ДЕРЖАВНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН ТА ПУБЛІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ

Робота до захисту допущена
Завідувач кафедри
державно-правових дисциплін та
публічного управління
_____ **Ганна КОНАРСЬВА**
«21» _____ лютого _____ 2025 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему: Програмно-цільовий метод в державному управлінні

Виконала: студентка 2 курсу, групи 1/23-ПУА-М

напряму підготовки (спеціальності)
281 «Публічне управління та адміністрування»

КУЧАЙ Олена Олегівна
(прізвище та ініціали) (підпис)

Керівник доцент кафедри державно – правових дисциплін та публічного
управління, канд. наук з держ. упр., ПАСТУХ Катерина
(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали) (підпис)

Рецензент Голова Бобринецької міської ради КРАВЧЕНКО Леонід
(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали) (підпис)

Засвідчую, що у цій випускній кваліфікаційній
роботі немає запозичень з праць
інших авторів без відповідних посилань
Здобувач освіти _____
(підпис)

Кропивницький - 2025 р.

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Факультет №4
Кафедра державно-правових дисциплін та публічного управління
Освітній ступінь магістр
Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри
державно-правових дисциплін та
публічного управління
_____ **Ганна КОНАРЄВА**
«05» жовтня _____ 2024 року

З А В Д А Н Н Я
на кваліфікаційну магістерську роботу

КУЧАЙ Олени Олегівни
(ПРІЗВИЩЕ, ІМ'Я, ПО БАТЬКОВІ)

1. Тема Програмно-цільовий метод в державному управлінні
2. Науковий керівник: Пастух К. В. канд. н. з держ. управління затверджені наказом ДонДУВС від « 01 » жовтня 2024 року № 562 адм
3. Строк подання роботи « 15 » 02 2025_ року
4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1.	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВОГО МЕТОДУ
1.1.	Сутність програмно-цільового методу
1.2.	Історичний розвиток програмно-цільового підходу
1.3.	Основні принципи та характеристики
2.	УЧАСТЬ ГРОМАДСЬКОСТІ У РОЗРОБЦІ ПРОГНОЗНО-ПРОГРАМНИХ ДОКУМЕНТІВ
2.1.	Загальні засади участі громадськості у плануванні місцевих програм
2.2.	Форми залучення громадськості на різних етапах розробки документів
2.3.	Інструменти громадського моніторингу та зворотного зв'язку
2.4.	Роль громадських слухань та обговорень у прийнятті рішень
2.5.	Виклики та шляхи вдосконалення участі громадськості
3.	РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ УЧАСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ У РОЗРОБЦІ ПРОГНОЗНО-ПРОГРАМНИХ ДОКУМЕНТІВ

3.1.	Інституційні та правові механізми
3.2.	Використання цифрових технологій
3.3	Навчання та підвищення обізнаності
3.4	Прозорість та зворотний зв'язок
	ВИСНОВКИ

6. Дата видачі завдання « 05 » жовтня 2024 року.

№ з/п	Етапи підготовки	Строк виконання	Примітка
1	Складання плану роботи. Підбір наукових та нормативних джерел за темою дослідження	30.10.2024	
2	Представлення Розділу I роботи на перевірку науковому керівнику	15.11.2024	
3	Представлення Розділу II роботи на перевірку науковому керівнику.	05.12.2024	
4	Представлення Розділу III роботи на перевірку науковому керівнику, доопрацювання Розділів I та II	25.12.2024	
5	Підготовка тез для виступу на науковому заході (наукової статті) та остаточного варіанту тексту роботи	22.01.2025	
6	Підготовка відповідних документів (реферат, рецензія тощо)	06.02.2025	
7	Оформлення роботи та представлення її на кафедрі.	14.02.2025	

Здобувач

_____ **КУЧАЙ О. О.**
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ **Пастух К. В.**
(підпис) (прізвище та ініціали)

АННОТАЦІЯ

Кучай О.О. Програмно-цільовий метод в державному управлінні: магістерська кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування», -ДонДУВС, Кропивницький, 2025. – 73 с.

У роботі досліджено сутність, особливості та перспективи впровадження програмно-цільового методу (ПЦП) у державному управлінні. Розглянуто основні переваги ПЦП, зокрема підвищення ефективності використання бюджетних коштів, забезпечення прозорості та підзвітності, а також можливість стратегічного планування.

Проаналізовано ключові проблеми реалізації ПЦП в Україні, серед яких недостатнє фінансування, низький рівень підготовки кадрів, відсутність єдиного інформаційного простору, політична та економічна нестабільність. Окрему увагу приділено перспективам удосконалення програмно-цільового підходу, зокрема інтеграції цифрових технологій, адаптації міжнародного досвіду та модернізації нормативно-правової бази.

Результати дослідження підкреслюють необхідність комплексного підходу до впровадження ПЦП, що дозволить підвищити ефективність державного управління та сприятиме сталому розвитку країни.

Ключові слова: програмно-цільовий метод, державне управління, бюджетне планування, ефективність використання ресурсів, прозорість, підзвітність, стратегічне управління, цифрові технології, реформування, публічні фінанси.

Список публікацій здобувача:

1. Кучай О.О. Програмно-цільовий метод в державному управлінні. *Економіка та публічне управління: нові виклики та рішення:* матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф., Харків, 23-24 січня 2025 р. / Редкол.: В. В. Лебедченко та ін. Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «ХАІ», 2025. 301 с. С. 207-210

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВОГО МЕТОДУ	
1.1. Сутність, зміст та завдання програмно-цільового методу в публічному управлінні	10
1.2. Структура та сфери застосування програмно-цільового методу в сфері публічного управління	24
РОЗДІЛ 2 Участь громадськості в розробці прогнозно-цільових документів на рівні громади	
2.1 Місце та значення прогнозно-цільових документів в плануванні програм регіонального розвитку територіальних громад	28
2.2. Використання програмно-цільового методу в забезпеченні ефективності планування програм регіонального розвитку територіальних громад	30
2.3. Громадський контроль як інструмент забезпечення ефективності планування програм регіонального розвитку територіальних громад	34
РОЗДІЛ 3 РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ УЧАСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ У РОЗРОБЦІ ПРОГНОЗНО-ПРОГРАМНИХ ДОКУМЕНТІВ	
3.1. Напрями вдосконалення інструментів реалізації програмно-цільового методу в роботі органів місцевого самоврядування	39
3.2. Шляхи підвищення ефективності програм територіального розвитку з інтеграцією громадського контролю в діяльність органів місцевого самоврядування	41
ВИСНОВОК	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	52

ВСТУП

В умовах сучасного розвитку України та з огляду на глобальні економічні та політичні виклики, реформування державного управління залишається важливим завданням для досягнення сталого розвитку країни. Одним із найбільш ефективних інструментів, що сприяють підвищенню ефективності управлінських процесів, є програмно-цільовий метод (ПЦП), який дозволяє організувати бюджетний процес, орієнтуючи його на досягнення конкретних стратегічних цілей.

Актуальність теми визначається необхідністю вдосконалення управлінських практик, забезпечення ефективного використання державних ресурсів, оптимізації фінансування важливих державних програм та проєктів. В умовах обмежених ресурсів, застосування ПЦП дає змогу ефективно розподіляти бюджетні кошти, реалізувати соціально-економічні програми, що сприятиме досягненню сталого розвитку країни. Крім того, програмно-цільовий підхід дозволяє знижувати корупційні ризики та підвищує прозорість державних видатків.

У нашій країні процеси впровадження ПЦП мають свою специфіку які потребують поглибленого аналізу, оскільки для їх успішної реалізації необхідно враховувати політичну ситуацію, економічні особливості, а також адаптувати міжнародні практики до вітчизняних реалій. Тому дослідження теми програмно-цільового методу в державному управлінні є надзвичайно важливим для досягнення ефективності та прозорості в управлінні державними фінансами та для розвитку стратегічного управління в Україні.

Дослідження програмно-цільового методу в державному управлінні мають глибоке наукове підґрунтя, яке сформувалося завдяки роботам таких **авторів**: Дослідження програмно-цільового методу в державному управлінні в Україні спираються на наукові праці таких авторів: Тетяна Станкус, Ірина Юрїївна Шевченко, С.В. Савчук, А.В. Дем'янюк, З.М. Лободіна.

Ці та інші автори зробили вагомий внесок у розвиток теоретичних

засад програмно-цільового управління, що створило фундамент для дослідження та практичного застосування цього методу в Україні.

Метою магістерської роботи є дослідження теоретичних засад, практичного впровадження та перспектив розвитку програмно-цільового методу в державному управлінні. Робота спрямована на аналіз існуючих проблем у застосуванні цього підходу в Україні, оцінку його ефективності та обґрунтування шляхів удосконалення для підвищення результативності управління державними фінансами.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати сутність програмно-цільового методу та його основні характеристики.
2. Вивчити історичний розвиток програмно-цільового підходу в державному управлінні.
3. Проаналізувати участь громадян у програмно-цільового методу.
4. Розробити інноваційні підходи до впровадження програмно-цільового методу.
5. Надати рекомендації щодо впровадження програмно-цільового методу в Україні.

Об'єктом дослідження процес застосування програмно-цільового методу в системі державного управління України.

Предметом дослідження є методи, механізми та інструменти впровадження програмно-цільового підходу в державному управлінні, їх ефективність та вплив на раціональне використання бюджетних ресурсів.

Теоретична основа дослідження базується на роботах з державного управління, економічного планування та бюджетного контролю.

Проблема застосування ПЦП в Україні висвітлюється в роботах українських науковців, таких як Юрій Шевчук але необхідно більше досліджень у контексті проблем та бар'єрів при впровадженні цього методу в українських реаліях.

Практичне значення дослідження полягає у наданні рекомендацій

для вдосконалення процесів управління державними фінансами за допомогою програмно-цільового підходу. Результати можуть бути використані органами державної влади для покращення бюджетного процесу, підвищення ефективності реалізації державних програм та забезпечення прозорості використання бюджетних коштів. Практичне значення дослідження підтверджується працями українських вчених, зокрема: В. А. Ребкала, Т. О. Васильєва, Ю. В. Ковбасюк, В. П. Трощинський, І. Г. Мельник, М. М. Лановик, О. В. Мельник, Л. І. Богданова, І. О. Сидоренко, А. Ю. Березюк.

Структура роботи зумовлена метою та завданнями дослідження. Робота складається із вступу, трьох розділів, дев'ять підрозділів, висновку та списку використаних джерел (59 найменувань). Загальний обсяг роботи – 56 сторінок.

Методологічною основою є системний підхід, порівняльний аналіз та кейсметод, які дозволяють оцінити ефективність використання ПЦП у різних країнах та розробити рекомендації щодо його адаптації в Україні.

Інформаційна база дослідження програмно-цільового підходу в державному управлінні включає законодавчі та нормативно-правові акти, наукові публікації українських і міжнародних вчених, звіти державних органів і міжнародних організацій, статистичні ресурси, а також практичний досвід впровадження ПЦП в різних країнах. Окремо виділяються роботи українських науковців, таких як О. Лавров, М. Лановик та І. Ткаченко, а також аналітичні звіти міжнародних організацій, що надають цінні дані щодо впровадження програмно-цільового підходу в Україні та за кордоном. Ця різноманітність джерел дозволяє комплексно вивчити теоретичні, методологічні та практичні аспекти використання ПЦП у сучасному державному управлінні.

ВИСНОВОК

Розвиток ефективної участі громадськості в розробці прогноза програмних документів є важливою складовою демократичного управління на місцевому рівні. Залучення громадян до процесу планування та прийняття рішень не тільки сприяє покращенню якості цих рішень, але й зміцнює довіру між органами місцевого самоврядування та громадою. Участь громадськості забезпечує широку основу для визначення реальних потреб населення та дозволяє вносити корективи в програми, що відповідають цим потребам. Вона також підвищує рівень соціальної відповідальності і дає можливість врахувати різноманітні думки та ідеї, що є важливим фактором для розвитку громади в цілому.

Одним з ключових аспектів, що дозволяє покращити залучення громадськості до процесу розробки документів, є прозорість та зворотний зв'язок. Забезпечення доступу до інформації, яка стосується розробки прогноза програмних документів, дозволяє громадянам бути в курсі всіх етапів реалізації цих програм і формує в них відчуття залученості до процесу прийняття рішень. Прозорість створює атмосферу відкритості та підзвітності органів влади перед громадою, що стимулює довіру і підвищує ефективність співпраці. Механізми зворотного зв'язку дозволяють громадянам не тільки отримати інформацію, але й надавати свої пропозиції, зауваження та ідеї, які потім можуть бути враховані при коригуванні програм або створенні нових ініціатив.

Загалом, для досягнення ефективної взаємодії між громадськістю та органами місцевого самоврядування необхідно здійснити комплексний підхід, що включає не тільки розширення можливостей для участі громадян через сучасні цифрові інструменти, але й активне навчання, підвищення прозорості, забезпечення зворотного зв'язку, а також використання існуючих інституційних та правових механізмів. Такий підхід дозволить не тільки покращити якість розробки та виконання місцевих програм, але й створити

умови для сталого розвитку громади, де кожен має можливість впливати на процеси, що визначають його майбутнє.

Програмно-цільовий метод (ПЦМ) є однією з основних методик планування та реалізації державних і місцевих програм, що сприяє досягненню конкретних цілей через ефективне використання ресурсів. ПЦМ забезпечує системний підхід до управління державними витратами та оптимізації розподілу бюджетних коштів, зосереджуючи увагу на досягненні результату в рамках визначених цілей і завдань.

Програмно-цільовий метод є важливим інструментом сучасного публічного управління. З його допомогою органи влади можуть не лише забезпечити ефективне управління бюджетними коштами, а й забезпечити стійкий розвиток національної та місцевої економіки. ПЦМ сприяє системному підходу до вирішення складних соціальних і економічних проблем, що дає можливість побудувати стратегії розвитку, спрямовані на досягнення довгострокових результатів.

Програмно-цільовий метод є потужним інструментом для забезпечення ефективного управління в сфері публічного адміністрування, оскільки дозволяє чітко визначити цілі, стратегії та ресурси для їх досягнення. Його застосування забезпечує прозорість у розподілі ресурсів, дозволяє органам влади досягати конкретних результатів у вирішенні соціально-економічних проблем та сприяє підвищенню ефективності виконання державних і місцевих програм. Однак для успішної реалізації ПЦМ необхідно забезпечити належну підготовку кадрів, створити ефективні системи моніторингу та зворотного зв'язку, а також забезпечити гнучкість у процесі реалізації програм.

Участь громадськості у розробці прогностичних програмних документів є важливим елементом демократичного процесу управління на місцевому рівні. Громадськість, у свою чергу, має право не лише отримувати інформацію, але й активно брати участь у плануванні та реалізації програм, що впливають на її життя. Це дозволяє забезпечити прозорість прийняття рішень, поліпшити якість програм і зробити їх більш орієнтованими на реальні потреби

населення. Залучення громадян до цих процесів також сприяє підвищенню рівня довіри до органів місцевого самоврядування, адже таким чином вони можуть впливати на прийняття рішень, що визначають майбутнє їхніх громад.

Участь громадськості в розробці прогнозна програмних документів є критично важливою для досягнення високої якості управлінських рішень. Залучення громадян до планування та прийняття рішень дозволяє забезпечити більше соціального впливу на органи влади, покращити програми відповідно до реальних потреб та сприяти розвитку демократичного процесу. Однак для ефективної участі необхідно подолати низку викликів, таких як низька активність громадян або обмежений доступ до інформації. Впровадження цифрових технологій, покращення інструментів збору думок, а також підвищення прозорості та обізнаності громадян може значно підвищити ефективність участі громадськості в цих процесах.

Участь громадськості у розробці прогнозна програмних документів є важливою умовою для забезпечення ефективного і сталого розвитку на місцевому рівні. Для вдосконалення цього процесу необхідно розширити можливості для активної участі громадян, забезпечити прозорість і зворотний зв'язок, а також використовувати сучасні цифрові технології для збирання і обробки даних. Водночас важливо забезпечити належне навчання та підвищення обізнаності громадян щодо процесів розробки і реалізації програм. Тільки за умови комплексного підходу до цих аспектів можна досягти високої ефективності участі громадськості у плануванні місцевих програм, що буде сприяти покращенню якості управління, зростанню довіри до органів місцевого самоврядування та створенню умов для сталого розвитку громади.

Використання цифрових технологій відкриває нові можливості для залучення громадськості. Створення онлайн платформ, електронних голосувань, а також організація онлайн обговорень і слухань дозволяє забезпечити легкість доступу до інформації і зручність у взаємодії з громадянами. Цифрові інструменти дають змогу оперативна збирати

пропозиції та ідеї від жителів, здійснювати аналіз та враховувати ці дані під час ухвалення рішень.

Забезпечення прозорості та налагодження ефективного зворотного зв'язку є критичними складовими для створення інклюзивного, демократичного процесу управління на місцевому рівні. Ці механізми дозволяють органам місцевого самоврядування не лише отримувати необхідну інформацію від громадян, але й оперативна реагувати на запити та потреби громади. Завдяки цьому, управління стає більш відкритим і орієнтованим на реальні потреби населення.

В цілому, удосконалення участі громадськості в розробці прогнозна програмних документів та посилення прозорості й зворотного зв'язку є важливими етапами на шляху до розвитку ефективного, демократичного управління, яке відповідає інтересам та потребам місцевої громади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні" 1997. 48 с.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/28097%D0%B2%D1%80>
2. Закон України "Про звернення громадян". К., 2005. 56 с.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/39396%D0%B2%D1%80>
3. Бюджетний кодекс України. К., 2010. 102 с.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/245617>
4. Регламент роботи Бобринецької міської ради. Бобринець, 2024. 12 с.
URL:<https://bobryneckagromada.gov.ua/reglamentrobotimiskoiradi14572131012024/>
5. Розпорядження голови ради та виконавчого комітету. Бобринець, 2024. 15 с.
URL: <https://bobryneckagromada.gov.ua/docs/>
6. Ларіна, Н. А. Участь громадськості у процесах місцевого самоврядування
Н. А. Ларіна. К., 2019. С 29
URL:https://radapm.kname.edu.ua/images/Disser/Larina_dis.pdf
7. Соловійова, Л. М. Роль громадських обговорень у плануванні місцевих програм Л. М. Соловійова. Львів, 2018. с 57.
8. Методика проведення громадських слухань та консультацій у сфері публічного управління О. П. Романова. Харків, 2017. 135 с.
9. Участь громадськості у формуванні місцевих політик: теорія і практика за ред. І. В. Коваль. – Одеса, 2016. – 190 с.
10. Закон України "Про інформацію". К., 2011. 102 с.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265712>
11. Методика розробки та реалізації місцевих програм О. М. Петренко. К., 2020. 150 с.
12. Порядок проведення громадських обговорень та слухань на місцевому рівні І. П. Бойко. Чернівці, 2019. 120 с.

13. Аудит місцевого бюджету: методика та практика А. О. Чернов. К., 2018. 250 с.
14. Прогнозування та планування розвитку місцевих територій В. В. Лисенко. Одеса, 2017. 130 с.
15. Залучення громадськості до управлінських процесів: практичні рекомендації О. В. Гончаренко. Харків, 2021. 110 с.
16. Основи публічного адміністрування в Україні Т. І. Мельниченко. Львів, 2019. 200 с.
17. Закон України "Про державні закупівлі" зміни та новації А. І. Кравченко. К., 2020. 140 с.
18. Практика організації місцевих референдумів в Україні Н. С. Баранов. К., 2017. 180 с.
19. Роль громадських ініціатив в органах місцевого самоврядування С. П. Карпенко. К., 2016. 220 с.
20. Базарна О. В. Програмно-цільове моделювання та ідентифікація сталого розвитку на рівні територіальної громади/ Економіка та держава № 11/2013 с. 140- 144.
21. Технології громадської участі у розвитку місцевих громад О. І. Коваленко. К., 2018. 165 с. URL: <https://www.ukrainepravda.com>
22. Стратегії і політика розвитку громад: аналітичний огляд Ю. С. Дзюбенко. Дніпро, 2019. 180 с.
23. Використання інформаційних технологій для підвищення громадської участі Н. М. Литвинова. Харків, 2020. 210 с.
24. Роль соціальних мереж у публічному управлінні О. В. Сидоренко. Одеса, 2020. 155 с. URL: <https://www.socialmedia.gov.ua>
25. Публічне адміністрування та участь громадськості В. М. Чумак. К., 2018. 220 с. URL: <https://ukrpublicgov.gov.ua>

- 26.Інноваційні методи залучення громадян до місцевого планування
М. В. Крупка. Львів, 2021. 190 с.
- 27.Законодавчі ініціативи в сфері місцевого самоврядування України
В. Ю. Семенюк. Чернівці, 2021. 130 с.
- 28.Громадська участь у процесах урбаністичного розвитку І. А.
Малиновська. Львів, 2019. 140 с.
- 29.Стратегії формування активної громадянської позиції І. П. Тимошенко.
К., 2020. 160 с.
- 30.Українська модель місцевого самоврядування: історія, проблеми,
перспективи О. П. Власенко. К., 2021. 245 с. URL: <https://ukrstat.gov.ua>
- 31.Технології громадської участі в управлінні містом В. М. Бойко. Одеса,
2020. 200 с.
- 32.Роль електронного урядування в розвитку громад Ю. М. Гончар. Львів,
2019. 185 с.
- 33.Публічна політика і її вплив на розвиток місцевих громад В. О. Дейнека.
К., 2020. 210 с.
- 34.Стратегії залучення громадськості до управлінських процесів
М. Л. Степанова. Харків, 2019. 175 с.
- 35.Правові основи участі громадськості в управлінні
Т. В. Шевченко. Чернівці, 2021. 220 с.
- 36.Місьцеве самоврядування: новітні підходи до управління громадами
Л. Ю. Коваленко. Дніпро, 2020. 240 с.
- 37.Соціальне партнерство в органах місцевого самоврядування О. М.
Литвин. К., 2019. 150 с.
- 38.Взаємодія органів місцевої влади та громадськості: теорія і практика
І. П. Яценко. Львів, 2020. 210 с.

- 39.Цифрове урядування в Україні: перехід до інновацій О. А. Мельник. Харків, 2021. 265 с.
- 40.Місьцеве самоврядування в Україні: законодавчі аспекти та перспективи розвитку В. І. Вовк. К., 2020. 190 с.
- 41.Інклюзивні стратегії участі громадян у місцевому самоврядуванні І. С. Лисенко. Харків, 2021. 210 с.
- 42.Перспективи використання цифрових технологій для забезпечення громадської участі О. І. Назаренко. Одеса, 2020. 215 с.
- 43.Політика громадської участі в органах місцевої влади: теоретичний аналіз А. М. Павленко. Київ, 2019. 250 с.
- 44.Участь громадськості у формуванні місцевого бюджету Т. І. Демченко. Чернівці, 2021. 230 с.
- 45.Дослідження ефективності інструментів громадської участі в Україні М. Ю. Шевченко. Львів, 2020. 245 с.
- 46.Стратегії залучення населення до процесів розвитку міста В. П. Коваленко. Дніпро, 2021. 280 с.
- 47.Роль громадянської активності в управлінні місцевими справами О. І. Гречаник. К., 2019. 180 с.
- 48.Основи організації публічних консультацій в Україні С. В. Мартинов. Харків, 2020. 215 с.
- 49.Співпраця місцевої влади та громадських організацій у сучасних умовах Р. М. Пилипенко. Одеса, 2021. 240 с.
- 50.Розвиток електронного урядування та його роль у громадській участі А. С. Мельник. Львів, 2020. 190 с.
- 51.Громадянська активність і участь у місцевому самоврядуванні І. М. Бережна. Київ, 2021. 210 с.

52. Використання нових медіа для залучення громадян до місцевих ініціатив
В. О. Рибак. Харків, 2020. 220 с.
53. Моделі участі громадян у процесах прийняття рішень на місцевому рівні
Т. В. Мартинюк. Чернівці, 2019. 180 с.
54. Правові основи залучення громадян до державного управління
Н. В. Ляшенко. Одеса, 2021. 210 с.
55. Інструменти участі в управлінні містом: досвід та виклики
О. П. Мірошниченко. Дніпро, 2021. 230 с.
56. Участь громадськості у розвитку місцевої інфраструктури Р. М. Козак.
Київ, 2020. 220 с.
57. Принципи взаємодії органів влади та громадськості в Україні
І. Д. Ткаченко. Львів, 2020. 200 с.
58. Підвищення рівня прозорості місцевих органів влади через інструменти громадської участі С. Ю. Кириленко. Харків, 2021. 190 с.
59. Керівництво з організації громадських слухань на місцевому рівні А. І. Ткач. Одеса, 2021. 240 с.